

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
Inhoudsopgave	1
Nationale Feestrok	2
Oprichting zwemclub Peize	4
Oprichting tennisvereniging Peize	6
Merkklappen	9

* In *Tiedschrift* 86 gaven wij aan een artikel over merklappen te willen schrijven. Op ons verzoek om persoonlijke reacties werd enthousiast gereageerd. Lees verder vanaf bladzijde 9.

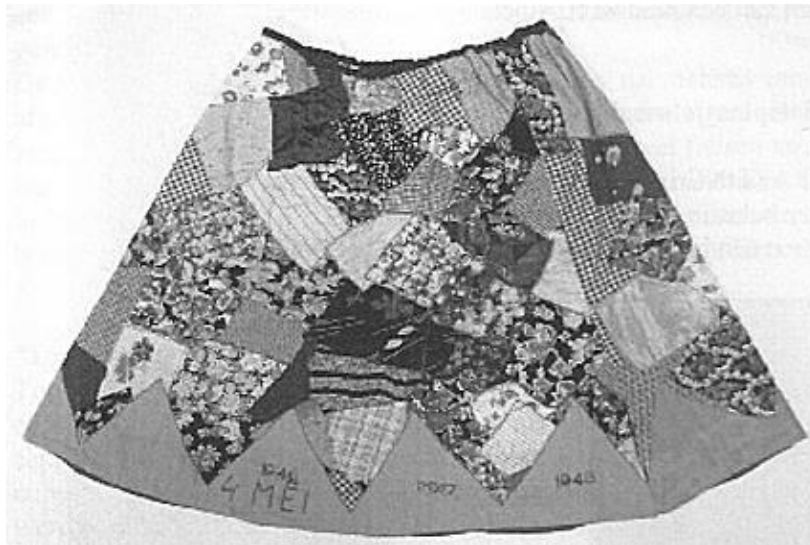
* 1970 blijkt een sportief jaar voor Peize te zijn geweest; zie de artikelen over de zwem- en tennisclub.

Van deze, uit de Hoprank afkomstig wandkleed, zouden wij graag wat meer willen weten.

We weten dat het kleed is gemaakt door leden van de Handwerkgroep Plattelandsvrouwen o.a. de dames Nolde-Pieters en Hagenauw-Klunder maar wie waren er nog meer mee bezig? Ook zouden we graag willen weten wanneer het is gemaakt. Als U hierop antwoord weet en misschien nog meer gegevens over het kleed heeft wilt u dan contact opnemen met Jacob Bezema of per email doorgeven aan Bea Stal: t.enb.stal@gmail.com.

NATIONALE FEESTROK

Op pagina 6 van Tiedschrift 86 stond bovenstaande foto in kleur afgebeeld. Deze feestrok is in het bezit van de Historische Vereniging Pezie-Peize en geschonken door mevrouw Grietje Huiberts-Kregel. De rok was van haar schoonzuster Hinnie de Jonge-Huiberts.

Op ons verzoek of u ons uw verhaal kan vertellen over de feestrok is helaas geen reactie binnen gekomen.

De nationale feestrok werd begin 1946 bedacht door mevrouw A.M. Boissevain-Van Lennep namens het Nationaal Instituut als symbool van de bevrijding in 1945. Vrouwen werden opgeroepen een dergelijke rok te maken van verschillende lapjes stof.

Opdat het voor iedereen duidelijk werd hoe de rok er uit moest zien heeft mevrouw A.M. Boissevain-Van Lennep een beschrijving gemaakt met getekende voorbeelden.

Uitgangspunt was een oud rokje. Het model maakte niet uit. Hierop kon dan hetzij in een vast patroon hetzij in het wilde weg lapjes worden genaaid. Op deze lapjes konden persoonlijke herinneringen worden geborduurd.

Door de schaarste in textiel was het de bedoeling om van oude kledingstukken lapjes op een oude rok te naaien waarbij aan de onderkant een rand van effen driehoeken moest worden genaaid waarop jaarlijks het jaartal werd vermeld dat de rok op 5 mei werkelijk werd gedragen.

Op de middelste driehoek aan de voorkant moest 5 mei 1945 worden vermeld. De maakster van bovengenoemde rok heeft echter als eerste datum 4 mei 1946 geborduurd.

Door zowel hoogte als dieptepunten op de rok te vermelden vormde het een levensverhaal die weer overgeleverd kon worden aan de oudste dochter. De verwachting was dat dan na verloop van tijd een rokkengeschiedenis zou ontstaan.

De rok kon worden geregistreerd bij het Internationaal Archief van de Vrouwenbeweging (I.A.V.) in Amsterdam. Hiertoe moest men de rok opsturen naar het I.A.V. voorzien van naam, adres, geboortedatum en f 1,50 voor registratie en een postzegel voor terugzending.

Als de rok werd geregistreerd kreeg men een registratiekaart met een nummer. Dit nummer kon dan in de rok worden verwerkt zodat bij verlies men via de I.A.V. na kon gaan van wie de rok was.

Er zijn ca 4000 rokken geregistreerd. Maar niet voor iedereen was het mogelijk om f 1,50 te betalen voor de registratie en zo waren er ook rokken in omloop die niet geregistreerd zijn. Registratie diende er ook voor te zorgen dat er geen fabrieksrokken in omloop zouden worden gebracht.

Verwacht werd dat de rok op nationale feestdagen werd gedragen en op belangrijke feesten van de persoon zelf.

Het hoogtepunt van de rokkenparade was het defilé op 2 september 1948 vanwege het vijftigjarige regeringsjubileum van koningin Wilhelmina op 31-8-1948. Meer dan duizend vrouwen waren hierbij aanwezig.

Veel rokken werden na een paar jaar niet meer gedragen maar er zijn rokken bekend waarvan de datering tot in de jaren zestig doorging.

Ook was er een nationaal feestrokkenlied geschreven door Elisabeth van Maasdijk in 1948.

Vlecht in uw rok het patroon van uw leven,
Vrouwen en meisjes van dorp en van stad,
Lichtend symbool van het vrouwelijk streven,
Als de bloem draagt haar blad.

Eenheid in veelheid van lijnen en kleuren,
Tooit het ontwerp met Uw hart en Uw hand.

Stempelt Uw rok met het merk Uwer dagen,
Voert dat wat Was en wat Is in Uw vaan,
Heden - Verleden, blijmoedig gedragen,
Siere Uw kleed, Uw gezin, Uw bestaan.

Alida Timmer met feestrok. Verschillende lapjes met onderaan oranje punten. Deze werd op bevrijdingsdag (5 mei) gedragen tijdens stoelen dansen. Elk jaar kwam op een oranje punt een stempel.

Bronvermelding:

www.verzetsmuseum.org/museum/nl/kinderen/voorkant/bevrijding/bevrijding-feestrok

nl.wikipedia.org/wiki/Nationale_feestrok

www.modemuze.nl/themas/de-bevrijdingsrok-nationale-feestrok

www.tweedehandswerk.nl/gegevens-over-het-vervaardigen-van-de-nationale-feestrok

www.verhildersum.nl/nl/nieuws/de-bevrijdingsrok

OPRICHTING ZWEMCLUB PEIZE

Het had even geduurd maar toen het zwembad een feit was en de officiële opening in april 1970 aanstaande was werd er vanuit de Jeugdhonk actie ondernomen om ook een zwemclub op te richten. In de **Hopbel van 7 februari 1970** stond onderstaand artikel met betrekking tot het inventariseren naar de belangstelling voor een Zwemclub.

Zwemclub Peize ? ?

Er is nu een mooi nieuw zwembad in Peize. Een zwemclub is er (nog) niet. Ik weet niet of er behoefte aan is. Ik wil dus wel eens kijken of er belangstelling voor is.

Wat moet je met een zwemclub ?

In de eerste plaats kunnen wij, in samenwerking met de gemeente of met „de beheerskommissie” een zweminstrukteur aantrekken. Vele kinderen uit Peize kunnen dan zwemles krijgen. Verder denken wij ook aan wedstrijden tegen andere zwemverenigingen. Daarnaast kunnen voor groten en kleinen zwemkampioenschappen georganiseerd worden. Wie wordt zwemkampioen van Peize, bijv.

Wat gaan wij nu doen ?

Wilt u, indien u belangstelling hebt voor een zwemclub, onderstaande invullen en terug zenden naar het Jeugdhonk ? Aan de hand van de ingekomen stroken gaan wij dan bekijken hoe de belangstelling is en dan gaan wij verdere definitieve plannen maken.

(Voor de groep 15 jaar en ouder zijn afzonderlijke kaarten, uit administratieve overwegingen).

Gaarne ontvang ik de stroken uiterlijk 15 februari terug. J. A. LOUWERSE.

—o—

Het Peizer Jeugdhonk, Hoofdstraat 40,
Peize - Telef. 2061.
ZWEMKLUB PEIZE i.o.

Dit is geen opgaveformulier, maar een formulier om te kijken of er voldoende belangstelling bestaat voor een zwemclub in Peize. Dit formulier is alleen bestemd voor 15 jaar en ouder en volwassenen. U kunt dit strookje per brief insturen. U moet dan wel op de enveloppe schrijven

„ANTWOORDNUMMER 276 PEIZE”.

Zonder postzegel verzenden.

Zoals in een artikel in de **Hopbel van 4 april 1970** te lezen stond was er wel belangstelling ook al was dit niet zoals gehoopt.

“Zwemclub Peize (i.o.)

Op maandag 23 maart 1970 kwamen een aantal inwoners van Peize bij elkaar om te trachten een zwemclub op te richten. De belangstelling viel tegen. Toch was het een goede avond. Er werden een aantal films gedraaid, die betrekking hadden op de zwemsport. Verder vertelde de heer Oberink uit Roden, voorzitter van de K.N.Z.B., distrikt Drenthe, e.e.a. over de gang van zaken bij een zwemclub.

Tenslotte werd een werkgroep gevormd door de dames J. Folkers, E. Kor, W. Kusters en F. Loo de en de heren K. Keuning en J.A. Louwerse.

De taak van deze werkgroep is o.a.: bestuursverkiezingen organiseren, contacten leggen met diverse organisaties, ledenwerving en algehele organisatie.

Om misverstanden te voorkomen wordt hier uitdrukkelijk gesteld dat de zwemclub géén zwemles geeft aan kinderen die nog nooit zwemles hebben gehad. Dit is n.l. een zaak van de gemeente.

Wèl wordt overwogen om “vervolg zwemlessen” te gaan geven.

Verder worden mogelijkheden bekeken om te komen tot een waterpolo team.

Zij die lid van de zwemclub willen worden kunnen zich opgeven bij één van de werkgroep leden.

Ook zij die “in principe” hebben opgegeven, moeten zich nu, indien zij dat wensen, definitief opgeven.

Geef u zich zo spoedig mogelijk op als lid.”

In de **Hopbel van 2 mei 1970** stond de volgende mededeling van de Zwemclub Peize i.o.

“Op 21 april 1970 heeft de werkgroep van de zwemclub Peize besloten om aansluiting aan te vragen bij de K.N.Z.B. Verder is een aanvraag ingediend voor het huren van het zwembad voor bepaalde uren. De bedoeling is om tevens een afdeling “Waterpolo” te vormen onder leiding van mevrouw F. Loo de.

Zodra er plaats ter beschikking komt zal begonnen worden met de training, zowel van de waterpoloploeg als voor het wedstrijdzwemmen.
Op 19 mei zal er een algemene ledenvergadering gehouden worden.”

Hopbel 30-5-70

Zwemclub „Peize”

De „Zwemklub Peize” heeft haar eerste ledenvergadering gehouden. Het aantal bezoekers kan redelijk genoemd worden.

De volgende besluiten zijn genomen:

1. Bestuursverkiezing.

Het bestuur is als volgt samengesteld:

Mevr. F. A. Loode-Hendriks, voorz.

Dhr. J. A. Louwerse, sekretaris

Mevr. A. J. Beuker-Beenen, penningm.

Mevr. J. Woltjes-Posthumus, lid

Dhr. K. Keuning, lid

2. Statuten en Huishoudelijk reglement
liggen tot en met zaterdag 30 mei ter inzage bij het jeugdhonk en bij de heer Louwerse, Haasakkers 2. Indien geen opmerkingen hieromtrent gemaakt worden dan worden zij als te zijn goedgekeurd aanvaard.

3. Kontributieregeling.

Volgens de richtlijnen van de KNZB.

Voor leden jonger dan 16 jaar :

f 4.— per jaar.

Voor leden van 16 en 17 jaar :

f 5.— per jaar.

Voor leden van 18 jaar en ouder :

f 7.50 per jaar.

Voor donateurs: f 2.50 per jaar.

Voor dit seizoen moet nog de gehele kontributie betaald worden.

4. In overleg met de „beheerskommissie” van het zwembad en de gemeente is voorlopig 1 uur per week het zwembad ter beschikking van de zwemklub gesteld. Over de juiste tijd volgen zo spoedig mogelijk nadere gegevens.

5. De training zal voorlopig gegeven worden door de dames W. Kusters, F. Loode (waterpolo) en A. Suurd en de heer K. Keuning.

6. Alleen zij die reeds in het bezit zijn van een zwemdiploma en geen zwemlessen via de gemeente volgen, kunnen lid worden van de zwemklub.

Hopbel 13 juni 1970

Uit de raad

De voorzitter deed mededeling van een verzoek van de pas opgerichte zwemclub, om als startsubsidie één uur per week vrij zwemmen in het zwembad. Hiertegen waren enige bedenkingen, maar toen de voorzitter toezegde het subsidiebeleid opnieuw te bezien, werd dit verzoek ingewilligd.

Hopbel 17-10-1970

Zwem- en Poloclub “Peize”

Enige tijd geleden werden door de “Z. en P.C. Peize” de clubkampioenschappen gezwommen. Door onvoorziene omstandigheden viel de opkomst wat tegen. Hopelijk zullen er volgend jaar meer deelnemers zijn, want nieuwe leden kunnen zich nu weer opgeven, maar diegenen die er waren, hebben sportief gestreden.

Kampioen bij de meisjes 12/13 jaar werd Marja Keuning.

Bij de meisjes 14/15 jaar werd kampioen Rika Winsingh en 2^e werd Anneke Vijfschaft.

Bij de jongens werd kampioen Grietienus Ensing, 2^e werd Henk Vriezema en 3^e Geert Takens.

J.A. Louwerse

Het zomerseizoen is ten einde en de Z. en P.C. Peize zal in de winter verder moeten oefenen in een overdekt zwembad elders.

Zwemclub Peize nu

Voor al in de beginjaren was waterpolo een succes. Helaas is daar een einde aan gekomen. De huidige club heeft momenteel nog alleen een zwemtrimgroep.

OPRICHTING TENNISVERENIGING PEIZE

1970 kan als een sportief jaar de boeken ingaan voor Peize.

Naast de aanleg van een zwembad en de oprichting van de zwemclub werd in het zelfde jaar ook de tennisvereniging opgericht.

Hopbel 16-5-1970

Tennisliefhebbers

In deze tijd van maanlandingen, ruimtesatellieten, dollie mina's, protestdemonstraties tegen van alles en nog wat, moet er naar onze mening ook gelegenheid zijn voor alle mogelijke vormen van ontspanning. Men kan dit doen door televisie kijken, radio luisteren, lezen o.i.d.; dit alles is echter aan te merken als passieve ontspanning. Daarnaast heeft men de mogelijkheid van actieve ontspanning. We denken hier aan diverse soorten van sport. Of men nu voet-, hand-, korf- of volleybalt, zwemt of wandelt enz. enz. men is actief bezig.

Er zijn echter nog meer soorten van sport, waarvan het helaas nog niet mogelijk is ze in Peize te kunnen beoefenen. Ten eerste omdat de mogelijkheid hiertoe ontbreekt en ten tweede omdat er geen groep van personen, eventueel in een vereniging verenigt, is die een dergelijke sport beoefent. Om de mogelijkheid van beoefening te krijgen, zal men eerst moeten overgaan de noodzaak hiervan aantoonbaar te maken. Dit kan men doen door een vereniging op te richten, waarvan de leden een bepaalde tak van sport wensen te beoefenen. Na oprichting van de vereniging kan getracht worden via het gemeentebestuur de mogelijkheid tot het beoefenen te verwerven.

Bij de initiatiefnemers van dit ingezonden stuk leeft de gedachte dat meerdere inwoners van Peize wel een partijtje zouden willen tennissen, als daartoe de mogelijkheid aanwezig was.

In Peize is geen tennisbaan aanwezig, maar er is ook geen vereniging.

Zoals we hierboven reeds schreven, kan men het beste eerst een vereniging oprichten. De noodzaak is dan aangetoond en men kan dan trachten met behulp van het gemeentebestuur de mogelijkheid tot beoefening te verwezenlijken.

Nu hier gaan we dan.

Liefhebbers(sters) van tennissen, die graag in de naaste toekomst in Peize een partijtje willen spelen, in plaats van in één der nabuur gemeenten, worden hierbij uitgenodigd voor een gezamenlijke bespreking in café Brink op woensdagavond 20 mei 1970, om acht uur. Wellicht dat het op deze avond lukt een tennisvereniging op te richten.

Hopbel 30-05-1970

Tennisver. Peize i.o.

Woensdag 20 mei j.l. waren er in café Brink een aantal mensen bijeen gekomen om in een gezamenlijke bespreking te trachten te komen tot de oprichting van een tennisvereniging.

De aanwezigen waren unaniem van mening dat de tijd rijp is voor het oprichten van een dergelijke vereniging.

Naast degenen die ter bespreking aanwezig waren, hebben diverse andere personen, welke om één of andere reden verhinderd waren bij deze bespreking aanwezig te kunnen zijn, zich reeds opgegeven als lid van de tennisvereniging i.o.

Op deze avond is een voorlopig bestuur benoemd, bestaande uit de dames Bierma en Hoogeweij en de heren Kroon, Takens en de Vries.

Indien men lid wenst te worden van de tennisvereniging i.o. dan kan men zich hiertoe aanmelden bij één der voorlopige bestuursleden; ook juniorsleden zijn van harte welkom.

Het is de bedoeling dat in de maand juni opnieuw een vergadering belegd zal worden, alwaar dan tot de definitieve oprichting zal worden overgegaan.

Hopbel 13-6-1970

Advertentie officiële Oprichtingsvergadering 16-6

Tennisvereniging Peize I. O.

Het voorlopig bestuur van de tennisvereniging Peize in oprichting, nodigt hierbij allen, die zich reeds als lid van genoemde vereniging i.o. hebben aangemeld en degenen die dat alsnog wensen te doen, uit voor de officiële oprichtingsvergadering op

DINSDAGAVOND 16 juni 1970 om acht uur
in café Brink

Agenda:

1. Vaststelling statuten en huishoudelijk reglement
2. Verkiezing bestuur
3. Verkiezing kascommissie
4. Vaststelling contributie
5. Wat verder ter tafel mocht komen

Hopbel 27-6-1970

Op 16 juni 1970 werd opgericht de Tennisvereniging Peize, met 75 leden, waarvan 18 aanwezig op deze oprichtingsvergadering. Allereerst werden vastgesteld, volgens de richtlijnen van de Koninklijke Nederlandsche Lawn Tennis Bond, de statuten en het huishoudelijk reglement. Besloten werd, alle leden een exemplaar van deze statuten en het huishoudelijk reglement te sturen.

Vervolgens werden als bestuursleden gekozen:

De dames L. Bierma-Pot en A. Kroon-Wouwenaar en de heren R. Nolde, J. Prein en G. Woltjes.

In de volgende bestuursvergadering worden de functies onderling verdeeld.

Als leden van de kascommissie werden benoemd de heren M. v.d. Laan en A. Stäbler.

Als 4^e punt kwam aan de orde de vaststelling van de contributie. Algemeen was men van mening, dat deze zo moest zijn, dat iedereen lid zou kunnen worden zonder dat een hoge contributie een bezwaar zou zijn. Daarom werd de contributie voor het lopende jaar vastgesteld:

Senioren (per 1-1-1970, 17 jaar en ouder) echtpaar f 15,-; enkel lid f 10,-;

Junioren (per 1-1-1970, jonger dan 17 jaar) geen contributie.

Besloten werd op de eerste algemene vergadering, uiterlijk februari 1971, voor te stellen als jaarcontributie:

Senioren: enkel lid f 30,-; echtpaar f 45,-.

Junioren: per lid f 15,-.

Ieder die inlichtingen wenst, of zich alsnog op wil geven als lid, kan zich in verbinding stellen met één der bestuursleden.

Hopbel 22-8-1970

Uit de raad van Peize

Een krediet, groot f 3.300,- werd beschikbaar gesteld voor de afrastering en de aankoop van spelbenodigdheden t.b.v. een tennisveld. Het tennisveld komt op het oefenveld van het sportterrein.

Hopbel 22-08-1970

Tennisvereniging Peize

Op de eerste bestuursvergadering werden de functies als volgt verdeeld:

Voorzitter: de heer G. Woltjes

Secretaris: mevrouw A. Kroon-Wouwenaar

Penningmeester: de heer J.F.J. Prein

Verdere bestuursleden: mevrouw L. Bierma-Pol en de heer R. Nolde.

Het aantal leden is inmiddels gestegen tot 95.

Omdat de aanleg van een tennisveld met verharde banen veel tijd en geld zou kosten, onderzocht het bestuur de mogelijkheden van (voorlopige) grasbanen. Deze zouden eventueel gerealiseerd kunnen worden in het sportcomplex aan de Hereweg. Er is hiertoe een gesprek geweest met B. en W. en deze stonden positief tegenover de voorstellen. De afrastering van het terrein en de situering van de banen zou zodanig plaats vinden dat later gemakkelijk kan worden overgegaan van verharde banen op dezelfde plaats.

De afrastering kan dus definitief worden geplaatst en de financiering hiervan is ook met B. en W. besproken. Als alles meeloopt is het waarschijnlijk dat de banen reeds de volgende zomer bespeelbaar zijn.

Omdat er nu kosten beginnen te komen, zou het bestuur het op prijs stellen als de leden nu hun contributie zouden willen betalen. (Enkel lid f 10,-, echtpaar f 15,-).

Dit kan op de volgende manieren:

Overschrijving op bankrek.no. 3531.04.566

t.n.v. Tennisver. Peize bij de Coöp. Raiffeisenbank te Peize.

Door contante betaling bij de heer J.F.J. Prein.

Nieuwe leden zijn nog steeds welkom!

Hopbel 17-10-1970

Tennisvereniging Peize

Het door de tennisvereniging bij de gemeente aangevraagd krediet van f 3.300,- werd door de gemeente en onlangs ook door Gedeputeerde Staten goedgekeurd. Dit geld zal worden besteed voor het maken van een afrastering en voor aanschaffing van spelbenodigdheden. Als het zo ver is dat de afrastering kan worden geplaatst, zal een beroep worden gedaan op vrijwilligers om hieraan mee te werken. Dat zal waarschijnlijk volgend jaar worden.

Om de tennisvereniging officieel te doen zijn is Koninklijke goedkeuring van de statuten aangevraagd.

Het aantal leden is gestegen tot boven de 100 en een gedeelte hiervan heeft de contributie voor dit lopende jaar betaald.

De anderen verzoeken wij vriendelijk dit alsnog te doen.

Contributie bedraagt f 10,- voor enkel lid en f 15,- voor echtparen.

De tennisvereniging Peize anno nu

De tennisvereniging heeft momenteel ruim 450 leden en is nog steeds gesitueerd op het sportpark aan de Hereweg.

Er zijn inmiddels zes verlichte gravelbanen en een oefenmuur. Daarnaast beschikt de vereniging over een clubgebouw met kleedkamers, kantine en een terras met uitzicht over de banen.

De leden verzorgen zelf de bardiensten en assisteren de onderhoudscommissie en er is een actieve jeugdcommissie.

Al 50 jaar een bloeiende vereniging.

MERKLAPPEN

In *Tiedschrift* 86 gaven wij aan een artikel over merklappen te willen schrijven. Op ons verzoek om persoonlijke reacties werd enthousiast gereageerd.

De merklap op zich is al redelijk oud. Hoe oud is niet met zekerheid te zeggen. Er is een stekenboekje bekend verschenen in 1523. Diverse Nederlandse musea hebben één of meerdere merklappen uit de 17e eeuw in hun collectie.

Halverwege de 16e eeuw werd huishoudelijk textiel al gemerkt met een herkenningsteken. Textiel van rijke families ging in die tijd een aantal keren per jaar naar een wasserij. Om te weten van wie het textiel was werd het voorzien van een merkteken zoals de initialen van de bezitster. Jonge meisjes leerden het alfabet, cijfers en andere figuren te borduren op oefendoeken zodat ze, als ze in dienst konden treden bij een rijke familie, de gewenste merktekens konden borduren. Later werden deze oefendoeken merklappen genoemd. Ook hun eigen textiel, voor o.a. de huwelijksuitzet, werd voorzien van eigen merktekens. Dat er zoveel merklappen zijn bewaard gebleven is dat ze door het nageslacht ook gebruikt werden als voorbeeld.

Op **merklappen** zijn naast alfabetten en cijfers in verschillende stijlen ook randsteken en symbolische motieven geborduurd. Daarnaast zijn er nog een aantal lappen die onder merklap vallen zoals:

Letterlap: waarop alleen alfabetten geborduurd staan in diverse stijlen en groottes.

Stoplap: hierop werd het leren herstellen door middel van doorstoppen geoefend. Er werd een gat geknipt en met contrasterend garen moest deze worden hersteld.

Stekenlap: de diverse borduursteken werden in wol op grof stramien geoefend. Deze oefenlappen dateren meestal van na 1850.

Borduurlap: meestal was dit een oefenlap met motieven als levensboom, bloempotten e.d. en zagen er meer uit als een schilderijtje. Ook waren ze meestal niet voorzien van het alfabet.

Pronklap: ook wel pronkrol. Deze kwam rond 1900 in zwang. Op een smalle strook werden diverse steken en technieken geborduurd.

Moderne merklap: Ook nu worden nog regelmatig merklappen gemaakt maar niet meer als oefenlap. Op internet zijn diverse voorbeelden te zien en ook zijn borduurpakketten hiervoor te koop. Daarnaast worden ze tegenwoordig ook gemaakt naar aanleiding van een gebeurtenis en geeft men zijn eigen invulling aan de merklap.

Rode schoollap.

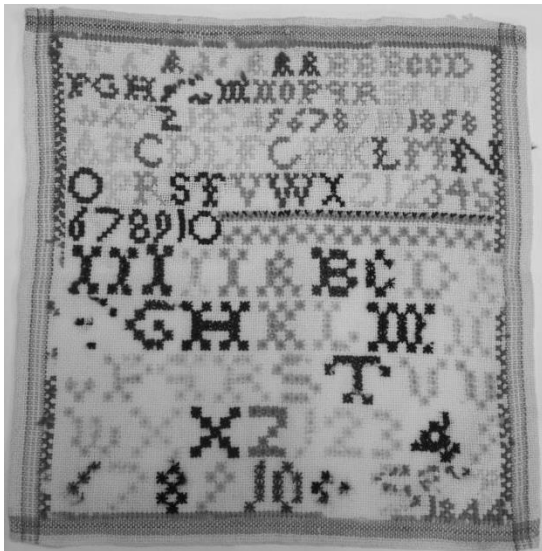
Handwerken in het onderwijs werd in 1857 ingevoerd voor het lager onderwijs. Het was echter een niet verplicht vak en vond daarom geen weerklank op scholen. Wel waren er diverse naaischooltjes die werden meestal geleid door vrouwen van “gegoede burgers” en weduwen, die daarmee een bescheiden inkomen genereerden.

Pas in 1878 werd handwerken een verplicht vak op de lagere school. Voor handwerkonderwijs op school werd het diploma “Akte Handwerken” verplicht. Dit was tevens een ingang voor vrouwen om als lerares aangesteld te worden. Tot die tijd werden vrouwen zelden aangenomen.

Zo tussen 1870/1880 werd de rode merklap onderdeel van het lager onderwijs. Op wit linnen stramien werd met rood borduurgaren het alfabet, cijfers en sierrandjes geoefend. Meestal werden ze voorzien van naam, woonplaats en datum waarop de oefenlap werd gemaakt door de maakster.

Vaak werd eerst geoefend met letters met rechte strepen zoals de I en H en daarna met letters met schuine strepen A, V en X en tot slot met rondingen O, Pen R etc.

De Historische Vereniging is in het bezit van zowel 2 merklappen geborduurd met wol uit de 19^e eeuw als een rode schoolmerklap. Deze 3 merklappen zijn geschonken door Jantje Suurd-Talens.

Deze in verschillende kleuren wol geborduurde doek is vermoedelijk gemaakt in 1858 door Grietien Suurd.

Opvallend is nl. dat bovenin 1858 staat vermeld na een cijferreeks. Onderaan staat dan weer duidelijk 1844, het geboortjaar van Grietien.

De letters naast de S zijn enigszins versleten en daardoor niet te duiden of hier haar initialen hebben gestaan.

Op de lap zijn meerder borduurtechnieken te zien. Naast kruisjes ook perzisch ajour open steek en een sterrensteek.

De merklap meet 26 bij 26 cm.

De 2^e, een letterlap, is ook met veel kleuren wol gebordurd en waarschijnlijk in 1858 gemaakt aangezien dit jaartal achter de eerste reeks letters is gebordurd en er verder geen cijfers zijn gebordurd.

Na de 4 blokjes staan de volgende initialen:

GS geb 1844	RS geb 1853
FS geb 1848	IS geb 1856
HS geb 1849	IN geb 1856

De I en J werden destijds met de zelfde letter I aangeduid.

GEB staat voor geboren.

Zie voor verdere informatie de volgende bladzijde.

De derde merklap is een rode schoollap maar hier is zowel met rood als met beige garen gebordurd.

De merklap werd gebordurd door Grietje Westerhof, geboren op 10 juli 1901.

De letterlap is gedateerd met 17 October 1910.

Onderaan is nog met wit garen gebordurd:

G.W. 12 JAAR OUD

De ouders van Grietje waren Bate Westerhof en Jantien Hagenauw.

Grietje trouwde op 15 april 1921 met Hinderikus Talens en zij woonden aan de Zuurseweg op nr.36 te Peize.

Het borduurwerk meet 26 bij 26 cm.

De schenkster van vorenstaande merklappen, Jantje Suurd-Talens, is een dochter van Grietje Talens-Westerhof (1901-1991) en Hinderikus Talens (1896-1965).

Vervolg informatie merklap 2.

Jantje Talens (1938-2012) is in juli 1956 getrouwd met Jan Bareld Suurd (1932-1987) en zij woonden o.a. op De Pol 15. De 2 met wol geborduurde letterlappen zijn afkomstig uit de familie van Jan Bareld Suurd.

Jan is een zoon van Johan Suurd 1894-1974 en Martha Suurd-Been 1895-1993 (getrouwd in 1917).

Na veel zoekwerk in de Genealogie van de familie Suurd gemaakt door Henk Doedens hebben we kunnen vinden wie de personen zijn van de initialen op de letterlap.

GS 1844 Grietien Suurd, geboren 6 juli 1844
FS 1848 Frerik Suurd, geboren 11 februari 1848
RS 1853 Reina Suurd, geboren 6 december 1853
IS 1856 Jantien Suurd, geboren 17 december 1856
HS 1849 Hillegien Suurd, geboren 17 november 1849

Dit zijn 5 kinderen van Jan Suurd (1818-1888) getrouwd op 4 mei 1843 met Jantje Frederiks Nieman (1822-1888).

Op de letterlap staan ook de initialen IN en IS zonder geboorte jaartal. Dit zijn de initialen van Jantje Nieman (IN) en Jan Suurd (IS).

Als de lap in 1858 is gemaakt dan is dit, gezien de leeftijd, waarschijnlijk door Grietien geborduurd. Jan en Jantje kregen na vorenstaande 5 kinderen nog twee kinderen t.w. Trientien Suurd, geboren op 11 april 1860 en Jan Suurd, geboren op 17 april 1867.

De familielijn tussen Jan en Jantje Suurd (1818/1822) en Jan Barteld Suurd (1932) bestaat uit vele generaties Suurd. De letterlap is namelijk afkomstig uit de familie van een broer van de betovergrootvader van Jan Bareld Suurd 1932.

Reinder Adams Reinders 1779-1856 < broers > Hindrik Adams Reinders 1795-1838	
zoon => Jan Suurd 1818-1888	v
Getrouwd met:	zoon => Bareld Suurd 1823-1852
Jantje Frederiks Nieman 1822-1888	v
	zoon => Jan Suurd 1851-1938
	v
	zoon => Johan Suurd 1894-1974
	v
In 1812 nam de familie Reinders de (achternaam) Suurd aan.	zoon => Jan Bareld Suurd 1932-1987
	getrouwd met:
	Jantje Talens 1938-2012

Nog een heel oude merklap is deze, in 1859 geborduurde, merklap van Tatia Alagonda Scheltens.

De merklap heeft een afmeting van 26 x 28 cm.

Er is geborduurd in sierletters en open perzisch ajour.

Onder haar eigen naam TSCHELTENS staan de initialen van haar ouders ES (Ecko Scheltens) en IED (Ijtje Elizabeth Dantuma) geborduurd.

Tatia was 11 jaar toen zij deze merklap borduurde en woonde in Groningen. Zij is geboren in 1848 en gestorven in 1930. In 1883 trouwde ze met Peizenaar Harm Freriks (1840-1919).

De letterlap is in het bezit van Jan Wolters en Alie Wolters-Schuring. Zij kregen de letterlap uit de

nalatenschap van Harm Freriks 1916-2003. Harm was een kleinzoon van Tatia en Harm Freriks

De hiernaast staande merklap is gemaakt door Jantje Veldhuis de moeder van Alie Wolters-Schuring.

Ook deze rode schoollap meet 26 x 26 cm en is gemaakt in 1933 op de Lagere school in Nietap.

Jantje Veldhuis is geboren op 23 maart 1923, zij was dus 10 jaar toen zij deze letterlap maakte.

Zij is getrouwd met Bernardus Schuring en woonden aan de Achteromweg 1 in Peize.

Deze oude merklap -uit 1877- is in het bezit van Willem Meinema en Cobie Meinema-Beijering. Het is een zogenoemde borduurlap. Dit soort borduurwerken werden pas gemaakt nadat het borduren van letters en steken beheerst werd. De jonge dames die dergelijke borduurlappen maakten waren dan ook al wat ouder.

De merklap is gemaakt door de overgrootmoeder van Willem, Aukje Linstra (AJ) in 1877. Zij werd, zoals ook op de letterlap is te zien, geboren te Peize in 1860 en was dus 17 jaar oud.

Het geheel is geborduurd in rood en blauw-grijze tinten en ziet er heel fijntjes uit. De merklap is 37 bij 38 cm groot.

Aukje Linstra was getrouwd met Hendrik Bakker. Zij woonden aan de Zuurseweg 17 te Peize.

Hun dochter Ubelina Bakker kreeg de letterlap (getrouwd met Willem Gunster). Hun dochter Roefie Gunster gaf de letterlap weer door aan zoon Willem.

Onderstaande rode school merklap werd door Zwaantje Freriks (Freerks op de merklap) geborduurd. Zij werd geboren op 19 februari 1884 en is overleden op 12 juni 1978. Op 28 april 1920 is zij getrouwd met Jan Kruims Schuring.

De letterlap meet 27x27 cm en is niet afgemaakt. Het jaartal ontbreekt maar zal vermoedelijk rond 1894 zijn gemaakt.

Dit exemplaar is in het bezit van haar kleindochter Zwaantje Lansink-Schuring.

Zwaantje Freriks

Merklap van Zwaantje Freriks.

Van Jan van Bergen en Aaltje van Bergen-Pastoor zijn de 2 volgende merklappen.

Merklap 1 is de bekende rood op witte schoollap gemaakt door de moeder van Jan, Frederika Suurd in 1920. Geboren op 10 november 1910 was ze 9 á 10 jaar oud toen de letterlap tot stand kwam.

Aan beide zijden van haar naam staan de initialen van haar ouders.

JS, haar vader Jan Suurd (1882-1967) en WL voor moeder Willemmina Luinge (1887-1971).

De andere initialen FS, MS en GS staan voor haar broers Freerk (1909) en Markus (Max 1913) en zusje Griet (1917).

Merklap Frederika Suurd

Merklap Aukje Schadenberg

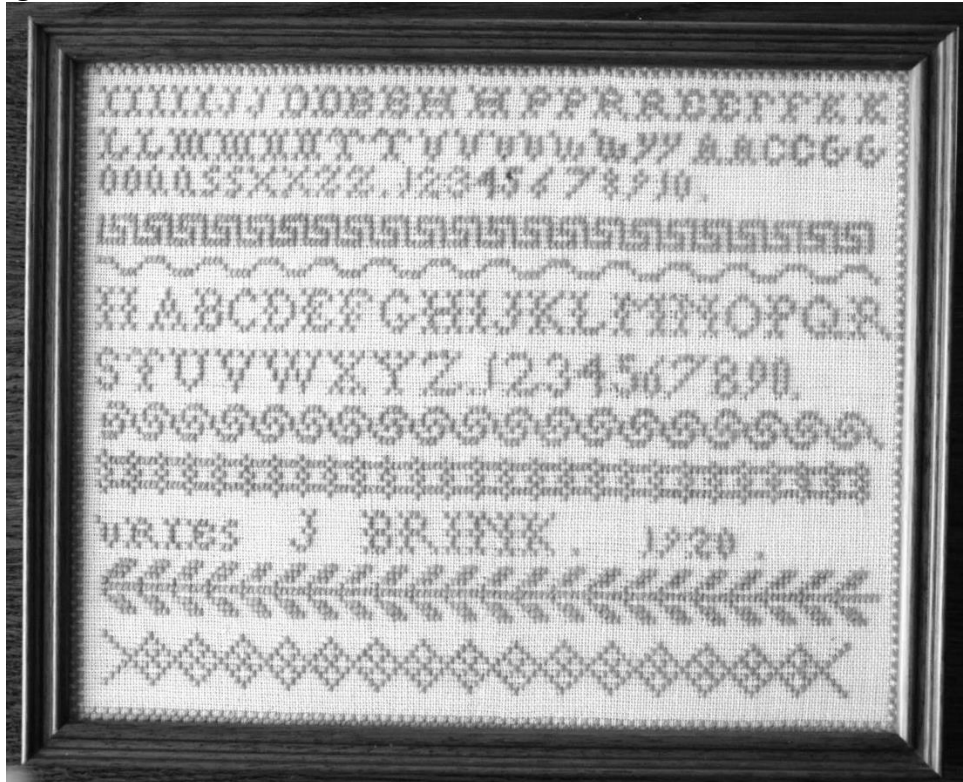
De 2^e merklap, ook een rood op witte schoollap, is gemaakt door de moeder van Aaltje nl. Aukje Schadenberg in 1925 te Westervelde. Aukje werd geboren in augustus 1915 en was even oud als de moeder van Jan toen ze de merklap maakte.

De volgende merklap is inmiddels ook al weer een eeuw oud. Het werd gemaakt door Jeichien Brink toen ze een jaar of 9 was op de Lagere School te Vries.

De merklap heeft een fors formaat nl. 30 x 24 cm en is ontzettend netjes geborduurd.

Jeichien Brink is geboren op 16 augustus 1911. In 1941 is ze getrouwd met Jannes Ebbinge (1905-1980) uit Peize. Ze woonden aan de Oude Veldwijk 34 in Peize. Jeichien is overleden op 27 augustus 1974.

De letterlap gemaakt in Vries, vervolgens vele jaren in Peize verbleven, is opnieuw ‘verhuisd’ naar Vries, waar het nu al weer vele jaren, ingelijst aan de wand, te bewonderen is bij dochter Jannie Blauw-Ebbinge.

Mevrouw A. Geersing-Kregel is in het bezit van de volgende 2 merklappen.

Merklap mevrouw L. Kregel-Kregel

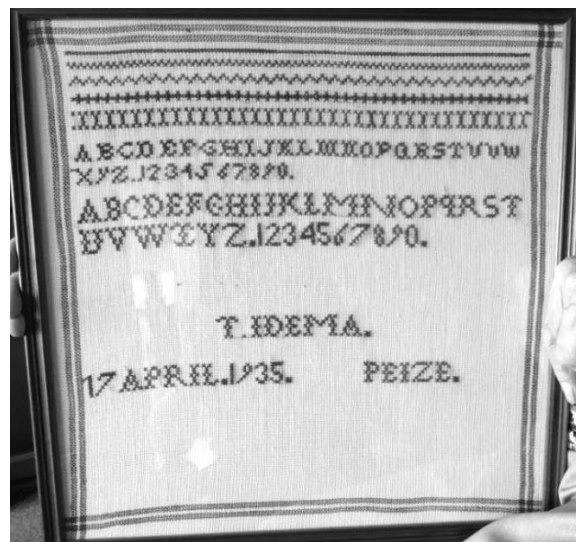

Merklap mevrouw A. Geersing-Kregel

Het rechter exemplaar is door mevrouw Geersing-Kregel zelf op school gemaakt toen ze een jaar of 8 was. Het linker exemplaar is door haar moeder gemaakt, mevrouw L. Kregel-Kregel. Zoals te zien is, is laatstgenoemde niet het originele exemplaar dat mevrouw Kregel op school maakte. Ze vond het een “vodje” en besloot het later opnieuw te maken. Waar het origineel is gebleven is helaas niet meer te achterhalen.

Beide exemplaren (ook het oude exemplaar van mevrouw L. Kregel) zijn rood op wit geborduurd. Mevrouw L. Kregel is op 6 december 1912 geboren en was ca 9 jaar toen zij haar exemplaar op school heeft gemaakt. Wanneer het ‘nieuwe’ exemplaar is gemaakt is niet bekend. Het verschil tussen beide merklappen is duidelijk te zien. Het stof waarop mevrouw A. Geersing-Kregel haar merklap op school moest borduren (borduurlinnen) is veel fijner dan de merklap van haar moeder. De merklap van mevrouw L. Kregel is zo te zien op Aïda stof geborduurd.

Een andere school merklap in rood op wit is geborduurd door mevrouw T. Buring-Idema in 1935. Zij geeft ons ook een inkijkje in het schoolleven van toen.

In het vorige Tiedschrift werd gevraagd naar informatie over een letterlap.

Nu, ik, Trientje Buring, kwam als 4 jarige Trientje Idema op de Peizerpol nr. 1 te wonen en vanaf mijn 10^e jaar woonden we op de Peizerpol nr. 2.

Vanaf mijn 6^e jaar ben ik 1 jaar naar de Polschool geweest, daarna moest ik naar de Centrumschool. Dit was omdat er op de Centrumschool te weinig leerlingen waren ten opzichte het onderwijzend personeel. We gingen daar lopend of op de fiets naar toe. Hier heb ik de volgende klassen tot en met klas 8 gevolgd.

We kregen op de Centrumschool op de woensdagmiddag handwerkles van juffrouw Houwing en later van juffrouw Jansen. De jongens waren op deze middag vrij.

We noemden het onderwijzend personeel bij de achternaam. Bij de voornaam was uit de boze. We kenden de voornamen niet eens.

Op de Centrumschool hebben we een letterlap geborduurd. De handwerkjes waren in opdracht. We kregen de doek en dmc borduurgaren van de school. Dit borduurgaren van 6 draadjes moesten we eerst splijten tot 2 draden. Daarna gingen we de kruissteekjes leren borduren en moesten we opletten dat het bovenste draadje steeds dezelfde kant op liep. Om dit goed onder de knie te krijgen borduurden we eerst enkele verschillende rijen kruissteken en daarna begonnen we aan het alfabet en de cijfers 1 tot en met 0. Eerst in het klein en daarna in het groot. De naam, jaartal en plaats moest er ook bij op. Zodoende weet ik, dat ik 9 jaar was toen ik deze letterlap geborduurd heb. Deze lap is nu dan ook al 85 jaar jong. In de jaren 80 heb ik de letterlap laten inlijsten.

De handwerkjuffen moesten een handwerkakte hebben. Ze mochten niet zo maar handwerkles geven. Soms wilden de juffen graag op een andere school werken, maar er werd altijd gevraagd naar de handwerkakte. Als men deze niet had, volgden ze handwerklessen op een avondschool, om de akte te halen, zodat ze toch konden solliciteren en uiteindelijk handwerkles konden geven op een andere school.

Juffrouw Houwing was in de kost bij café/winkel/boerderij Reinder en Jantiena Ensing-Huiberts. Deze woonden toen nog aan de Kerkstraat, net aan de andere kant van de kerk als waar het café Ensing van Reinder en Annelies nu is. Ze woonde in het weekend in de stad Groningen.

Juffrouw Jansen was in de kost bij slager Schultz aan de Hoofdstraat 22, waar nu slager Hilgen net de deuren heeft gesloten.

Natuurlijk moesten we meerdere handwerkjes/breiwerkjes maken. Zo ook hebben we eens een onderjurk moeten breien met een pauwensteek vanaf de taille. Het bovenstuk was recht. Nu dat was een heel geprik op de woensdagmiddag van 1 tot 4 uur. Daarnaast moesten we thuis ook nog een aantal toeren breien. Het was een vreselijke opdracht. Als ik er nu nog aan denk word ik er nog misselijk van. Ik heb hem nooit gedragen en weet ook niet waar hij gebleven is.

Ook hebben we een rechte lap gebreid om er daarna gaten in te knippen, die we dan vervolgens weer dicht moesten mazen. Of in een katoenen lap, lapjes en hoekjes innaaien. Om zo het inzetten van lappen voor later te leren, als men een gat in de broek, overall, lakens of overhemd had. Voor elk handwerkstuk kreeg je een cijfer en dat gemiddelde kwam op je rapport te staan.

Er waren ook leerlingen die niet zo van handwerken hielden. Zij verstoorden dan de les. Voor straf moesten zij dan op een 3 treden trapje voor in de klas bij de juf gaan zitten. 1 meisje vond dit ook niet leuk en leidde daar alsnog de andere meisjes van hun handwerken af. Juffrouw Houwing wilde haar straffen, door middel van heel stijf in haar bovenarm te knippen, zoals de gewoonte was, maar ook daar was zij niet van gediend. Zij had een breipen in haar handen en maakte steeds prik bewegingen naar juffrouw Houwing toe. Die werd zo boos en van kwaadheid begon ze te huilen. Ze haalde juffrouw Jansen er bij. Juffrouw Jansen was veel doortastender en die wist wel hoe ze dat meisje moest straffen.

Als men gestraft moest worden tijdens de andere lessen, dan kwamen we eerst in de hoek te staan. Hielp dat niet dan kwamen we op de gang. Hielp dat nog niet, dan zetten ze ons buiten neer en waren we dan nog ondeugend dan brachten ze ons in het kolenhok. Als de school uitging en de meester of juf wilde ons uit het kolenhok halen, dan waren sommige leerlingen er al vandoor gegaan.

Naast vorenstaande “oude” exemplaren werden ook een paar recentere werken aangemeld.

Uit 1987 stamt de merklap die is gemaakt voor de familie Bodewes door mevrouw Dee Prins-Johannes.

De familie Prins kocht in 1977 het huis van de familie Bodewes aan de Oosterzoom.

Tijdens hun jarenlange vriendschap is de wens ontstaan om een familie merklap van het gezin Bodewes te maken. Dee Prins bood toen aan deze voor hun te borduren.

Zowel mevrouw als meneer Prins zijn inmiddels overleden.

Deze letterlap is van de “nieuwe” letterlappen het meest geïnspireerd op de oude borduur- en letterlappen.

Van Ria Hofstee is de volgende letterlap met afbeeldingen zoals ook op oude borduurlappen voorkomen. Zij heeft deze letterlap zelf geborduurd in 2014. De initialen MWH staan voor Maria Wilhelmina Hofstee. De afmeting is 73 x 73 cm.

Ook heeft ze in 1999 een borduurwerk gemaakt met als afbeeldingen poezië plaatjes. Aangezien dat meer een borduurwerk is hebben we deze hier niet opgenomen.

Als afsluiter nog een “letterlap” die gemaakt is door Mini Hagenauw-Oldenburger. Mevrouw Hagenauw is een tante van Ria Hofstee. Dit borduurwerk is 47 x 92 cm groot.

Er zijn nog veel letterborduurpakketten te koop van zowel ‘oude’ als nieuwe ontwerpen. Onder andere bij het museum Dokkum in Dokkum.

Het nieuwste op dit gebied is een letterlapje met QR code die echt werkt als je het foutloos borduurt.

ontwerp van Trix de Waal.